

Wytyczne dotyczące przyszłych strategii zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE

Zalecenia z października 2019 r.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (ang. Aquaculture Advisory Council, AAC) z wdzięcznością uznaje wsparcie finansowe otrzymane od UE.

Spis treści

1	Wprowadzenie	3
2	Zapewnienie zrównoważonego wzrostu w akwakulturze poprzez optymalizację procedur przyznawania licencji	3
3	Zwiększenie konkurencyjności akwakultury w UE	5
4	Tworzenie równych warunków konkurencji	7

1 Wprowadzenie

W 2009 r. Komisja opublikowała dokument zatytułowany „Nowy impuls dla strategii zrównoważonego rozwoju europejskiej akwakultury”, który stanowił uzupełnienie strategii UE w dziedzinie akwakultury z 2002 r. Komisja stwierdziła w nim, że od 2002 r. rozwój akwakultury w UE stanął w miejscu, a dokument z 2009 r. miał na celu „określenie przyczyn tej stagnacji i znalezienie rozwiązań”. We wspomnianym dokumencie zidentyfikowano również najważniejsze wyzwania. W 2013 r. Komisja opublikowała „Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE”. Komisja ponownie stwierdziła w nich, że produkcja akwakultury w UE znajduje się w zastoju i wymieniła cztery priorytetowe obszary, których rozwój pozwoli uwolnić potencjał akwakultury w UE. W 2018 roku Parlament Europejski opublikował z inicjatywy własnej sprawozdanie zatytułowane „Dążenie do zrównoważonego i konkurencyjnego europejskiego sektora akwakultury”. W sprawozdaniu stwierdzono, że akwakultura w UE znajduje się w zastoju i że strategiczne wytyczne „nie odpowiadały oczekiwaniom sektora”. Wskazano też wiele problemów wymagających rozwiązania. W 2020 r. Komisja sporządziła projekt nowych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju akwakultury, wykonanych na podstawie aktualnych informacji dotyczących krajowych planów strategicznych, otrzymanych od państw członkowskich. Wysiłki podejmowane w przeszłości nie przyniosły pożądanego skutku w praktyce. Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC) stwierdza, że głównymi przyczynami są brak rozwiązania konkretnych kluczowych problemów i niewystarczające wdrożenie. Tym samym AAC proponuje, aby zmienione wytyczne były bardziej ukierunkowane na konkretne kwestie i bardziej dynamiczne, z okresem przeglądu wynoszącym 18 miesięcy. AAC podkreśla, że ważne jest, aby wytyczne miały na celu zwiększenie wzrostu gospodarczego i odzwierciedlały potrzeby sektora. Dyrektywa w sprawie wód dla skorupiaków miała na celu ochronę rozwoju skorupiaków i przyczynienie się do powstania wysokiej jakości produktu przeznaczonego do spożycia przez ludzi. Została ona obecnie uchylona przez ramową dyrektywę wodną (RDW). AAC wskazuje, że wiele państw członkowskich nie wyznaczyło obszarów chronionych właściwych dla hodowli skorupiaków i wzywa do opracowania nowych wytycznych w celu rozwiązania tego problemu. AAC proponuje skoncentrowanie się na trzech obszarach priorytetowych: Zapewnienie zrównoważonego wzrostu poprzez optymalizację procedur udzielania licencji, zwiększenie konkurencyjności akwakultury w UE i promowanie równych szans.

2 Zapewnienie zrównoważonego wzrostu w akwakulturze poprzez optymalizację procedur przyznawania licencji

Założenie nowego gospodarstwa rolnego lub rozbudowa istniejącego wymaga dostępu do tzw. „przestrzeni fizycznej”. Zwiększenie produkcji wymaga „przestrzeni środowiskowej” niezbędnej dla emisji substancji odżywczych. Skoordynowane planowanie przestrzenne może ułatwić proces dostępu do „przestrzeni fizycznych i środowiskowych”. Można tego dokonać poprzez określenie odpowiednich nowych miejsc, sprawdzenie zgodności miejsc prowadzenia akwakultury z innymi działaniami oraz

ocenę związanego z tym wpływu na środowisko, np. eutrofizacji, skutków ucieczki i wprowadzenia inwazyjnych gatunków obcych w UE na dziką populację.

Kluczową kwestią jest zdefiniowanie „przestrzeni środowiskowej”, ponieważ musi ona być zgodna z celami określonymi w RDW, dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej (MSFD) oraz dyrektyw dotyczących sieci Natura-2000.

Można to zilustrować koncepcją stosowaną przez HELCOM (Komisja Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku – Komisja Helsińska), będącą organem zarządzającym Konwencją o ochronie środowiska morskiego Morza Bałtyckiego. HELCOM obliczył maksymalną dopuszczalną dawkę azotu i fosforu (ang. Maximum Allowable Input, MAI) dla każdego podbasenu, której nie można przekroczyć, aby zachować dobry stan ekologiczny zgodnie z wymogami RDW i dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. Różnicę między MAI a rzeczywistymi dawkami można zdefiniować jako „przestrzeń środowiskową”. Jeżeli MAI są mniejsze niż rzeczywiste dawki, konieczne są dalsze redukcje, ale jeżeli są one większe niż rzeczywiste nakłady, różnicę można przeznaczyć na rozwój akwakultury. AAC stwierdza, że taka definicja może pomóc państwom członkowskim w ocenie „przestrzeni środowiskowej” na rozwój akwakultury.

„Przestrzeń środowiskowa” musi często być również zgodna z dyrektywą Natura-2000. Kluczowym pytaniem jest to, czy projekt dotyczący akwakultury „może mieć znaczący wpływ”.

„Wytyczne dotyczące działalności w zakresie akwakultury w sieci Natura 2000” (2012 r.)¹ nie uprościły procedur administracyjnych. AAC twierdzi, że administracja państw członkowskich jest zbyt restrykcyjna, a władze tych państw często zakładają, że każdy skutek lub ryzyko mogące naruszyć obszar Natura 2000 powinno prowadzić do odmowy (zasada zerowej tolerancji).

Z wytycznych wynika, że aby właściwy organ mógł wydać pozwolenie na projekt, musi on mieć pewność co do „braku uzasadnionych wątpliwości o podłożu naukowym co do braku negatywnych skutków”. AAC argumentuje, że w większości przypadków MŚP nie są w stanie dostarczyć wymaganej dokumentacji naukowej dotyczącej „braku negatywnych skutków” i że istnieje potrzeba opracowania szczegółowych wytycznych w tej kwestii. Ze względu na znaczenie polityki bezpieczeństwa żywnościowego dla Unii należy ponadto dopuścić podstawową zasadę „akceptowalnego oddziaływania na środowisko”.

Wytyczne mogłyby opierać się na dwóch postanowieniach: a) dodatkowe emisje z działalności w sektorze akwakultury nie mogą być większe niż np. 1% łącznych ilości wprowadzanych do obszaru Natura 2000 oraz b) dodatkowe emisje są zgodne z „przestrzenią środowiskową” dla tego obszaru. W takich przypadkach jest mało prawdopodobne, aby działalność wywarła znaczący wpływ.

Podsumowując – AAC wskazuje następujące cele dotyczące zapewnienia zrównoważonego wzrostu poprzez uproszczenie procedur udzielania licencji.

¹ <https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/guidance-aquaculture-natura2000.pdf>

<p>Państwa członkowskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zbierają informacje na temat liczby nowych licencji przyznanych w latach 2014–2018, odsetka pozytywnie rozpatrzonych wniosków o wydanie licencji oraz głównych powodów odmowy ich wydania (s) • Wdrażają środki mające na celu skrócenie czasu i zmniejszenie ilości dokumentacji niezbędnych do uzyskania licencji i innych zezwoleń w zakresie akwakultury • Dbają o skoordynowane planowania przestrzenne odnośnie do wód i gruntów oraz zapewnienie odpowiedniego przydziału przestrzeni dla zrównoważonego rozwoju akwakultury (s) • Angażują (regionalne) władze posiadające kompetencje w obszarach niezwiązanych bezpośrednio z akwakulturą, ale w dziedzinach z nią powiązanych, takich jak środowisko, zarządzanie dorzeczami rzek, we wdrażanie niniejszych wytycznych.
<p>Komisja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikuje najlepsze praktyki i marginesy umożliwiające poprawę (s) • Organizuje coroczne seminaria dotyczące najlepszych praktyk (o) • Rozpowszechnia badania i wiedzę, aby pomóc państwom członkowskim w planowaniu (o) • Przygotowuje dokumenty zawierające wytyczne dotyczące „przestrzeni środowiskowej” dla akwakultury w odniesieniu do RDW i dyrektywy ramowej (s) • Przygotowuje wytyczne mające na celu przyspieszenie przeglądu w ramach dyrektywy siedliskowej dla MŚP (s) • Ustanawia wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie powinny doprowadzić poziom jakości wód na istniejących i potencjalnych terenach akwakultury do klasy A. • Dbą o większą spójność we wdrażaniu przez państwa członkowskie różnych rozporządzeń UE dotyczących hodowli mięczaków i skorupiaków • Dbą o odpowiednie zmniejszenie obciążeń administracyjnych w krajowych planach strategicznych dla akwakultury (s) • Przygotowuje projekt wytycznych dotyczących definicji „zrównoważonej akwakultury”
<p>AAC</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadza przegląd głównych obciążeń administracyjnych (czasu/kosztów) w różnych rodzajach akwakultury w państwach członkowskich (s)

(s): Konkretne zadanie (o): Zadanie w toku

3 Zwiększenie konkurencyjności akwakultury w UE

AAC popiera uproszczenie kolejnego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) bez z góry określonych środków i szczegółowych zasad kwalifikowalności na poziomie Unii oraz możliwość opracowania przez państwa członkowskie programu, który wyszczególniałby wykaz najodpowiedniejszych środków realizacji priorytetów krajowych. Ponadto AAC zwraca uwagę na zalecenia dotyczące nowego EFMR.

Według AAC większy nacisk na dobrostan ryb, zdrowie ryb i wpływ na klimat może pomóc w zwiększeniu zrównoważonego rozwoju, akceptacji społecznej i konkurencyjności akwakultury w UE. Ważne jest, aby te wysokie standardy były wdrażane i przekazywane konsumentom za pomocą odpowiednich, uczciwych etykiet.

Większy nacisk na dobrostan ryb może znacząco przyczynić się do działań na rzecz profilaktyki i zapobiegania przenoszenia chorób poprzez wspieranie produkcji odżywczych ryb, hodowanych w warunkach, które jak najlepiej wspierają funkcjonowanie ich systemów odpornościowych.

Należy ustanowić strategię wdrażania intencji rozporządzenia w sprawie uboju 1099/2009, zgodnie z wezwaniem zawartym we wspomnianym powyżej² sprawozdaniu parlamentu i propozycją umieszczoną w dokumentach zawierających stanowisko AAC³⁴.

Istnieje potrzeba zaangażowania młodych ludzi w sektorze rolnym poprzez programy edukacyjne i zawodowe poświęcone akwakulturze.

Niektóre rodzaje hodowli ryb w stawach i skorupiaków świadczą również usługi ekosystemowe dla społeczeństwa. Usługi te należy uznać i docenić jako czynnik konkurencyjności.

Wytyczne powinny zachęcać państwa członkowskie do skoncentrowania się na walce z patogenami występującymi w skorupiakach ze względu na brak rozwiniętej odporności.

Podsumowując – AAC wskazuje następujące cele dotyczące zwiększenia konkurencyjności akwakultury w UE:

Państwa członkowskie	<ul style="list-style-type: none"> • W pełni wykorzystują fundusz w celu wsparcia wzrostu gospodarczego poprzez odpowiednie przydzielenie środków finansowych na akwakulturę (s) • Skutecznie wdrażają działania w ramach krajowych planów strategicznych w dziedzinie akwakultury, aby zmniejszyć związane z nią obciążenia administracyjne (s).
Komisja	<ul style="list-style-type: none"> • Dbą o terminowe wprowadzenie następnego EFMR (s) • Ogranicza biurokrację na poziomie państw członkowskich poprzez identyfikację najlepszych praktyk w zakresie administrowania EFMR (o) • Organizuje coroczne seminaria dotyczące najlepszych praktyk w kontekście EFMR (o) • Koordynuje i wspiera badania, rozwój oraz innowacyjność w dziedzinie akwakultury za pośrednictwem wszystkich odpowiednich programów i funduszy UE, w tym oceny wpływu akwakultury UE na klimat (o) • Promuje udostępnianie wyników projektów badawczych UE (o) • Zapewnia włączenie dobrostanu ryb do programu prac unijnego ośrodka referencyjnego ds. dobrostanu zwierząt (s) • Uznaje i waloryzuje niektóre rodzaje hodowli ryb w stawach i hodowli skorupiaków • Zachęca państwa członkowskie do skoncentrowania się na walce z patogenami w skorupiakach. • Dbą, aby informacje o normach dotyczących dobrostanu ryb były częścią komunikatów na temat wysokiej jakości produkcji UE

(s): Konkretnie zadanie (o): Zadanie w toku

² 2017/2118 (INI)

³ Dobrostan ryb hodowlanych podczas uboju

⁴ Dobrostan ryb podczas uboju

4 Tworzenie równych warunków konkurencji

Sektor akwakultury w UE musi być rentowny, aby jego podmioty mogły inwestować w innowacyjność i zrównoważony wzrost. Rentowność można osiągnąć tylko wtedy, gdy produkty są konkurencyjne w stosunku do przywozu z państw trzecich.

Znaczący poziom owoców morza importowanych do UE pochodzi z akwakultur w krajach trzecich. Producenci unijni muszą przestrzegać surowych norm w zakresie ochrony środowiska, zdrowia zwierząt, dobrostanu zwierząt i ochrony konsumentów. AAC nie chce obniżenia standardów obowiązujących w UE. Jednak aby osiągnąć równe warunki konkurencji, podstawowe normy produkcyjne i środowiskowe przestrzegane w UE powinny być w równym stopniu spełniane przez podmioty spoza UE, które wytwarzają żywność importowaną na rynki UE.

AAC popiera stanowisko Parlamentu Europejskiego, zgodnie z którym „*wzywa on Komisję do zapewnienia, aby w ramach umów handlowych z partnerami trzecimi uzależnić preferencyjny dostęp do rynku od przestrzegania norm w zakresie zrównoważonego rozwoju i dobrostanu zwierząt, które byłyby równoważne normom stosowanym w UE*”⁵.

Preferencyjna umowa handlowa między UE a Turcją z 1998 r. umożliwia bezcłowy i bezkontyngentowy przywóz ryb z Turcji do UE. AAC wzywa Komisję do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków w celu wypracowania wspólnie z rządem tureckim trwałego i wzajemnie akceptowalnego rozwiązania, które umożliwiłoby zapewnienie równych warunków konkurencji hodowcom pstrąga, labraksa i morlesza hodowanych na terytorium UE w handlu na rynkach UE.

Podsumowując – AAC wskazuje następujące cele w kontekście ustanowienia równych warunków konkurencji.

Państwa członkowskie	<ul style="list-style-type: none">• Wspierają rozwój organizacji producentów i organizacji międzybranżowych, również na szczeblu międzynarodowym• Wdrażają i kontrolują wymagania oraz przepisy dotyczące znakowania (o)
Komisja	<ul style="list-style-type: none">• Wypracowuje wraz z rządem tureckim trwałe rozwiązanie w celu zapewnienia równych szans konkurencji z tureckim przywozem ryb hodowlanych (s)• Dbą o pełne wdrożenie przepisów dotyczących etykietowania (s)• Poprawia przejrzystość rynków i rozpowszechnia informacje o tendencjach na rynkach (o)

⁵ Dążenie do zrównoważonego i konkurencyjnego europejskiego sektora akwakultury; Parlament Europejski, Komisja Rybołówstwa, 2018 r.

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpoczyna kampanię informacyjną na temat mocnych stron akwakultury w UE (s) • Dbą, aby przepisy UE dotyczące rolnictwa zostały uwzględnione w działaniach kontrolnych UE przeprowadzanych we właściwych organach państw trzecich (o).
AAC	<ul style="list-style-type: none"> • Wspiera strukturyzowanie produkcji i wprowadzanie do obrotu towarów w sektorze akwakultury, w tym certyfikacji i znakowania (s) • Przyczynia się do lepszego rozpoznania rynku w sektorze (s) • Ułatwia prowadzenie inicjatyw samoregulacyjnych i pomaga w informowaniu o nich konsumenta (s)

(s): Konkretnie zadanie (o): Zadanie w toku

Aquaculture Advisory Council (AAC)

Rue de l'Industrie 11, 1000 Brussels, Belgium

Tel: +32 (0) 2 720 00 73

E-mail: secretariat@aac-europe.org

Twitter: @aac_europe

www.aac-europe.org